

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра адміністративного права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Адвокат в адміністративному судочинстві»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному судочинстві» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 18 с.

Розробник:

Писаренко Надія Борисівна –
доцент кафедри адміністративного права, доктор юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного права
(протокол № 11 від 2 червня 2021 р.)

Завідувач кафедри – Гаращук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, професор

Зміст

1	Опис навчальної дисципліни	4
2	Очікувані результати навчання	5
3	Зміст програми навчальної дисципліни	9
4	Обсяг і структура навчальної дисципліни	11
4.1	Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання	11
4.2	Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання	12
5	Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	14
6	Критерії оцінювання результатів навчання	15
7	Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання	15
8	Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	16

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному судочинстві» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 2	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Рівень освіти – другий (магістерський) рівень	за вибором студента	за вибором студента
Кількість модулів – 2		рік підготовки: 2021-2022	рік підготовки: 2021-2022
		I-II семестр	I –II семестр
Загальна кількість годин – 120			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи – 6-8		Лекції	Лекції
		20 год.	6 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	110 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета: отримання здобувачами вищої освіти знань відносно обсягу та змісту повноважень адвоката як представника в адміністративній справі, порядку їх (повноважень) реалізації, а також набуття навичок щодо складання заяв по суті адміністративної справи та заяв з процесуальних питань.

Завдання:

- набути навичок застосовувати знання про основні засади адміністративного судочинства;
- набути навичок критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів;
- навчитися доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною

аргументацією;

– навчитися обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію цих рішень;

– набути навичок ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування;

– навчитися самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Адміністративне право», «Адміністративне судочинство» (дисципліни вивчають в бакалавріаті).

Кореквізити: «Практикум з адвокатури», «Актуальні проблеми адвокатури», «Міжнародні стандарти адвокатури», «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має продемонструвати такі результати:

РН НД1.1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, обумовлених здійсненням правосуддя в адміністративних справах, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН НД1.2. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та ін., і перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН НД1.3. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності, пов'язаної із представництвом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД1.4. Дискутувати зі складних правових проблем, що постають під

час судового розгляду адміністративних справ, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН НД1.5. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг учасникам адміністративних справ.

РН НД1.6. Використовувати передові знання і методики у процесі правозастосування інститутів адміністративного судочинства.

РН НД1.7. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів адміністративного судочинства.

РН НД1.8. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності, обумовленої представництвом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД1.9. Дискутувати зі складних правових проблем, що постають під час судового розгляду адміністративних справ, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН НД1.10. Інтегрувати знання про мету, тактику та стратегію представництва адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД2.1. Аналізувати типові процесуальні ситуації, що виникають при представництві адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД2.2. Алгоритмізувати порядок здійснення окремих процесуальних дій в адміністративному судочинстві.

РН НД2.3. Демонструвати знання щодо особливостей представництва адвокатом інтересів учасників адміністративної справи під час звернення до компетентного органу іноземної держави.

РН НД2.4. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію щодо вирішення процесуальних питань, які постають під час розгляду адміністративної справи, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН НД2.5. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях адміністративного судового процесу.

РН НД2.6. Мати практичні навички розв'язання проблем, які постають у

зв'язку із реалізацією адміністративним судом своїх процесуальних функцій.

РН НД2.7. Демонструвати знання технології складання процесуальних документів у межах представництва адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД2.8. Здатність застосовувати знання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій при представництві адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД2.9. Демонструвати навички роботи з електронним документом та електронними реєстрами баз даних при представництві адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД2.10. Здатність визначати індикатори якості й ефективності представництва адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей, а також досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення;

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК1.2. Здатність оцінювати та підтримувати якість результату професійної і соціальної діяльності;

ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її

представляти;

ЗК1.4. Здатність здійснювати медіацію в професійній діяльності;
спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності;

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні;

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції;

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію;

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні;

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування;

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів;

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією;

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості;

СК1.4. Здатність застосовувати наукові принципи юридичного менеджменту та прийняття управлінських рішень у сфері юридичної діяльності;

СК1.6. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення

корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичного письма та юридичної термінології тощо);

програмних результатів навчання:

ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки;

ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи;

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання;

ПРН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг;

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів;

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування;

ПРН15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування;

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності;

ПРН1.1. Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики;

ПРН1.5. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Процесуальне становище адвоката в адміністративному судочинстві.

Договірне представництво в адміністративному судочинстві. Підстава виникнення договірного представництва. Адвокат як суб'єкт договірного

професійного представництва.

Здійснення адвокатом представництва інтересів учасників адміністративної справи як одна з гарантій дотримання конвенційної вимоги доступу до правосуддя. Зміст конвенційної вимоги доступу до правосуддя та забезпечення її дотримання через залучення адвоката до участі в адміністративній справі.

Адвокат – суб'єкт надання безоплатної правової допомоги учасникам адміністративної справи. Порядок залучення адвоката для надання безоплатної первинної правової допомоги. Адвокат як суб'єкт надання безоплатної вторинної правової допомоги: порядок залучення та коло його повноважень. Підстави та порядок припинення надання безоплатної вторинної правової допомоги. Підстави та порядок заміни адвоката, який надає безоплатну вторинну правову допомогу.

Повноваження адвоката як представника в адміністративній справі. Документи, що підтверджують повноваження адвоката як представника в адміністративній справі. Обсяг повноважень адвоката як представника в адміністративній справі та їх обмеження. Припинення повноважень адвоката як представника в адміністративній справі: підстави та порядок.

Представництво адвокатом інтересів суб'єкта владних повноважень. Суб'єкт владних повноважень у розумінні Кодексу адміністративного судочинства України. Особливості представництва адвокатом інтересів суб'єкта владних повноважень.

Представництво адвокатом інтересів учасників адміністративної справи в апеляційному суді. Повноваження адвоката як представника учасників адміністративної справи в апеляційному суді.

Представництво адвокатом інтересів учасників адміністративної справи в касаційному суді. Повноваження адвоката як представника учасників адміністративної справи в касаційному суді.

Модуль 2. Формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі.

Юридичний аналіз, формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі. Юридичний аналіз

як аналітичне дослідження обставин. Основні правила юридичного аналізу. Сутність правових висновків: поняття, природа та призначення. Аргументація правових висновків, її методи і засоби.

Складання адвокатом заяв по суті адміністративної справи. Види та зміст заяв по суті справи. Вимоги, що ставляться до заяв по суті справи. Наслідки недотримання вимог, що висувають до заяв по суті справи.

Складання адвокатом заяв з процесуальних питань. Види заяв з процесуальних питань. Вимоги до форми та змісту заяв з процесуальних питань. Наслідки недотримання вимог, що висувають до заяв з процесуальних питань.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Процесуальне становище адвоката в адміністративному судочинстві						
1		Договірне представництво в адміністративному судочинстві	12	2	2	8
2		Здійснення адвокатом представництва інтересів учасників адміністративної справи як одна з гарантій дотримання конвенційної вимоги доступу до правосуддя	12	2	2	8
3		Адвокат – суб’єкт надання безоплатної правової допомоги учасникам адміністративної справи	12	2	2	8
4		Повноваження адвоката як представника в адміністративній справі. Документи, що підтверджують повноваження адвоката як представника в адміністративній справі	12	2	2	8
5		Представництво	12	2	2	8

		адвокатом інтересів суб'єкта владних повноважень				
6		Представництво адвокатом інтересів учасників адміністративної справи в апеляційному суді	12	2	2	8
7		Представництво адвокатом інтересів учасників адміністративної справи в касаційному суді.	12	2	2	8
		<i>Разом</i>	<i>84</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>56</i>
Модуль 2. Формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі						
1		Юридичний аналіз, формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі	12	2	2	8
2		Складання адвокатом заяв по суті адміністративної справи.	12	2	2	8
3		Складання адвокатом заяв з процесуальних питань	12	2	2	8
		<i>Разом</i>	<i>36</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>24</i>
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4.0	20	20	80

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Процесуальне становище адвоката в адміністративному судочинстві						
1		Договірне представництво в адміністративному судочинстві	11			11
2		Здійснення адвокатом представництва інтересів учасників адміністративної справи як одна з гарантій дотримання	11			11

		конвенційної вимоги доступу до правосуддя				
3		Адвокат – суб’єкт надання безоплатної правової допомоги учасникам адміністративної справи	11			11
4		Повноваження адвоката як представника в адміністративній справі. Документи, що підтверджують повноваження адвоката як представника в адміністративній справі	11			11
5		Представництво адвокатом інтересів суб’єкта владних повноважень	11			11
6		Представництво адвокатом інтересів учасників адміністративної справи в апеляційному суді	11			11
7		Представництво адвокатом інтересів учасників адміністративної справи в касаційному суді.	11			11
		<i>Разом</i>	<i>77</i>			<i>77</i>
Модуль 2. Формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі						
1		Юридичний аналіз, формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі	15	2		11
2		Складання адвокатом заяв по суті адміністративної справи.	15	2	2	11
3		Складання адвокатом заяв з процесуальних питань	13	2	2	11
		<i>Разом</i>	<i>43</i>	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>33</i>
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4.0	6	4	110

5. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному судочинстві» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань, захист есе або реферату за ініціативи здобувача, контрольна робота. У ході практичного заняття здобувач може отримати оцінку за чотирьохбальною шкалою (0, 3, 4, 5);

контроль якості засвоєння здобувачем програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів через виконання тестових завдань;

впродовж семестру здобувачі виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік.

Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Самостійна робота	max 100
п/з max 35	Виконання тестового завдання max 15	п/з max 15	Виконання тестового завдання max 15	max 20	

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи	max 20	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження. Вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки.
	10	Основні питання висвітлено поверхнево, висновки не мають самостійного характеру.
	min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, немає висновків, здобувач слабо володіє матеріалом.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Підсумкова оцінка виставляється після складання заліку, виходячи з такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	Загальна кількість балів	За національною шкалою для заліку
A	ВІДМІННО – відмінний результат, лише з незначною кількістю недоліків	90–100	зараховано
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома недоліками	80–89	
C	ДОБРЕ – у цілому гарний результат з певною кількістю незначних недоліків	75–79	
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	70–74	
E	ДОСТАТНЬО – результати задовольняють мінімальні критерії	60–69	
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	35–59	не зараховано
	НЕЗАДОВІЛЬНО –		

F	необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс	0–34	
---	---	------	--

**8. Навчально-методичне
та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни**

Нормативно-правові акти

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, ратифікована Верховною Радою України. Див.: Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17 липня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 40. Ст. 263; офіційний переклад тексту Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року див.: *Офіційний вісник України*. 2006. № 32. Ст. 2371.

2. Кодекс адміністративного судочинства України : прийнятий Верховною Радою України 6 липня 2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.

4. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.

5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/print>.

Література

Основна література

1. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2016. 312 с.

2. Зошит для лекцій з адміністративного судочинства. Частина 1 /уклад. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2017. 40 с.

3. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2020. 238 с.

4. Адміністративне процесуальне право України : навчально-методичний посібник / І. О. Картузова, Д. А. Козачук, А. Ю. Осадчий, Г. М. Саригаєва. Одеса : Фенікс, 2016. 400 с.

5. Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України : теорія, практика судочинства : підруч. / за заг. ред. В. М. Бевзенка. Київ : Дакор, 2020. 1346 с.

6. Писаренко Н. Б., Сьоміна В. А. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення) : моногр. 2-ге вид., зі змін. та допов. Харків : Право, 2012. 136 с.

7. Писаренко Н. Б. Засади адміністративного судочинства (сучасний український контекст) : моногр. Харків : Право, 2019. 248 с.

Додаткова література

1. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О. Л. Жуковської. Київ : ВІПОЛ, 2004. 960 с.

2. Єресько Л. Верховенство права як результат судової практики: погляди А. Дайсі. *Юридична Україна*. 2016. № 11-12. С. 68–81.

3. Константий О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів : монографія. Київ : Істина, 2015. 544 с.

4. Курс цивільного процесу : підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін. ; за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 1352 с.

5. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посіб. / за заг. ред. Куйбіди Р. О., Шишкіна В. І. Київ : Старий світ, 2006. 576 с.

6. Петришин О. Судова практика як джерело права в Україні: проблеми

теорії. *Вісник Верховного Суду України*. 2016. № 12. С. 11–14.

7. Писаренко Н. Верховенство права, конвенційні гарантії справедливого суду та принципи адміністративного судочинства. *Право України*. 2019. № 4. С. 55–76.

8. Пухтецька А. А. Актуальні питання тлумачення та застосування принципу верховенства права в адміністративному судочинстві. *Часопис Київського університету*. 2009. № 1. С. 116–125.

9. Руководство по статье 6 Конвенции. Право на справедливое судебное разбирательство (гражданско-правовой аспект). Guide on article 6. Right to a Fair Trial (civil limb). URL: http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ENG.pdf.

10. Смокович М. І. Визначення юрисдикції адміністративних судів та розмежування судових юрисдикцій : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 304 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України
2. <http://www.ccu.gov.ua> – Конституційний Суд України
3. <http://echr.coe.int> – Європейський суд з прав людини
4. <https://supreme.court.gov.ua> – Верховний Суд
5. <http://reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень
6. <https://www.legalaid.gov.ua> – Безоплатна правова допомога